

Duchenne
Parent Project

Zitten: comfortabel en functioneel, maar hoe?

Imelda JM de Groot, revalidatiearts
Voorheen Radboudumc, Nijmegen
Nu: World Duchenne Organization
leider Accredited Duchenne Centers Program

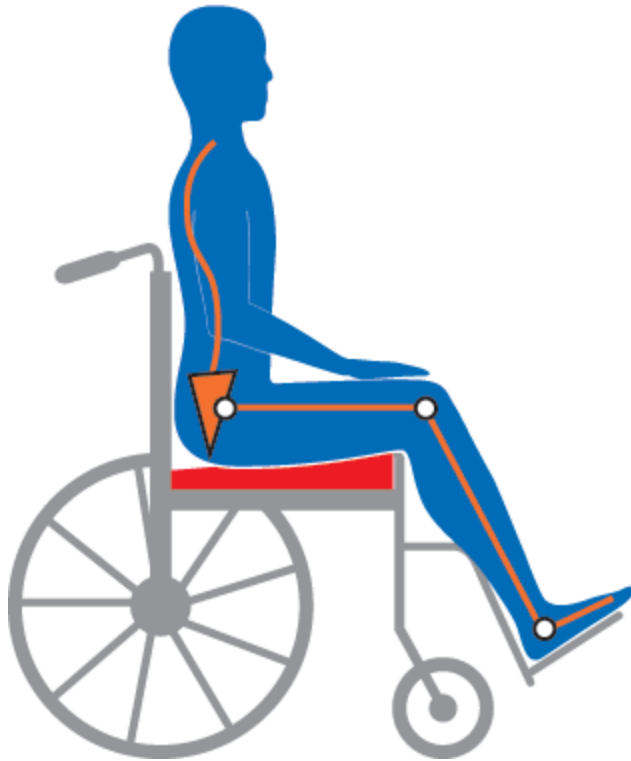
Yolanda van den Elzen
ergotherapeut
Radboudumc, Nijmegen

Kern elementen voor zitten

- Comfort: zonder pijn
- Stabiliteit: zonder risico's
- Balans: zonder vermoeidheid

Zitpositie in de rolstoel

Duchenne specifieke problemen

- Spieren bewegen gewrichten voor buigen en strekken.
- Als de ene spier eerder verzwakt dan de andere is er een disbalans en kunnen er contracturen (dwangstanden) in gewrichten ontstaan

Wat zijn de factoren die zitten beïnvloeden in DMD?

- Ontstaan van een equinovarus voet (gekantelde spitsvoet door enkel contracturen)
- Ontstaan van een open boek houding door disbalans/ contracturen rondom de heupen welke de benen naar buiten trekken (abductie)
- Ontstaan van asymmetrische contracturen rondom de heupen: pelvic tilt
- Ontstaan van een scoliose (vervorming van de ruggesgraat door zwakke rompsspieren)
- Verlies van arm kracht: kan zelf niet meer van houding veranderen

Preventie is te verkiezen boven correctie!

Onstabile houding door geen afsteuning op voetenplank

Wat kan je doen om spits voeten te voorkomen/beperken

- Stabiele positie van de voeten op de voetenplank:
  - Probeer spits te voorkomen door dragen van nachtspalken
  - Probeer spits te voorkomen door instructies te geven aan de jongen en de ouders, vooruit zien op toekomst
  - Als je volledig in de rolstoel zit dan goede halfhoge schoenen om de enkel te stabiliseren
  - Goede positie van de voetenplank(en): ze staan vaak naar beneden door botsingen: check frequent

Identification of wheelchair seating criteria in adults with neuromuscular diseases: A Delphi study.

Dupitier E, Voisin M, Stalens C, Laforêt P, Pouplin S. PLoS One. 2023 Sep 8;18(9):e0290627. doi: 10.1371/journal.pone.0290627. eCollection 2023. PMID: 37682819

Suggestions for DMD by the health professional panel

To prevent pain	Pain	8.0 (0.9)	89	100
To find a compromise between comfort and mobility	Comfort	8.0 (1.0)	89	100
To provide good comfort to promote long sitting durations	Comfort	8.0 (0.9)	85	96
To allow optimal access to the joystick & controls whatever the position of WC	Joystick	8.2 (0.8)	85	96
To stabilize the pelvis	Stability	8.0 (1.1)	74	93
To provide overall body stability	Stability	7.9 (1.1)	67	93
To be aware of upper limb for a maximum driving efficiency	Joystick	7.8 (1.5)	85	93
To allow visual exploration	Visual	7.9 (0.9)	67	89
To distribute the supports as the level of the pelvis	Pressure	7.8 (1.5)	63	89
To suggest a WC with power seat functions	Power seat	8.0 (0.8)	33	33

Suggestions in DMD by users' experts panel

To have a reclining backrest	Power seat	9.0 (0.0)	100	100
To have tilt in space and reclining backrest functions	Power seat	8.8 (0.5)	100	100
To have a suitable backrest with a good width and height for mobility and support	Stability & mobility	8.8 (0.5)	100	100
To have a suitable cushion to avoid buttock pain	Pain	8.8 (0.5)	100	100
To easily place the hand on the joystick	Joystick	8.8 (0.6)	100	100
To have a cushion to avoid pressure injury	Pressure	8.7 (0.7)	100	100
To be surrounding by qualified health team in order to get the best advice and improve the WC set-up	Team	8.6 (0.8)	100	100
To choose the right cushion for good	Comfort	8.5 (0.8)	100	100

Systematische benadering

Lateral view pelvic tilt

frontal view pelvic obliquity

frontal view pelvic rotation

Lateral view spine

dorsal view: scoliosis

transversal view: rotation

Er is niet één 'goede' zithouding!

Afhankelijk van:

- Leeftijd / fase.
- Fysieke gesteldheid (contracturen, energie, OK's).
- Wat wil iemand doen.

Doel / aandachtspunten:

- Optimale houding / preventie.
- Comfort.
- Bewegingsvrijheid.

Bekken – scheefstand / kanteling

Waarom is bekkenstand belangrijk?

- Zitting/zitkussen.
- Bekkensteunen.

Bekkenstand corrigeren of accepteren?

Benen

Benen neigen naar buiten te vallen. (Agv – consequenties)

- Zitkussen.
- Bovenbeen-/kniesteunen.
- Zijkussen.
- Verwerken in orthese zitting.

Enkels / Voeten

Voeten neigen naar zgn 'spitsstand' en inversie.

- Voetplaat (lengte en positie)
- Schoeisel.
- Enkelsteun (+ opstaande rand voetplaat).
- Scheenband.

Romp / Hoofd

Sprake van scoliose? Spondylodese?
Onbalans?

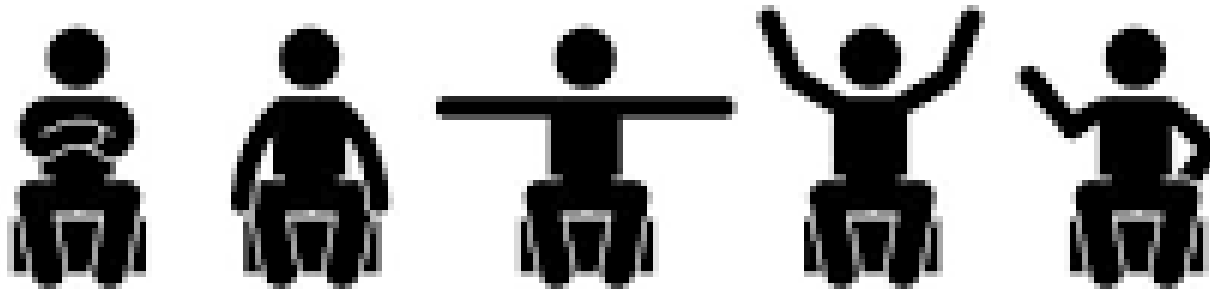
- Komvormige rugleuning.
- Romppelot.
- Orthese rugleuning.

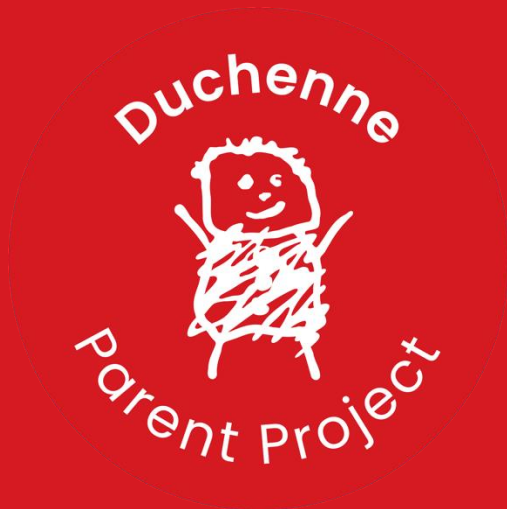
Armen

(Sub)luxatie.

- Ondersteuning op armlegger, werkblad of armsteun.

Armen moeten niet nodig zijn om goed te zitten!

duchenne.nl

info@duchenne.nl

Dank je wel!

Voor vragen of meer informatie kunt u contact opnemen met:

Imelda de Groot

Imelda.degroot@worldlduchenne.org

Yolanda van den Elzen

Yolanda.vandenElzen@radboudumc.nl

Duchenne Parent Project is een officieel geregistreerde stichting (KvK 41214475, RSIN 806511229) met ANBI-status. Deze status betekent dat de stichting het algemeen nut beoogt en voldoet aan de eisen van de Nederlandse belastingdienst.